

Minden, amit az adományozásról tudni érdemes

Év vége, a karácsony közeledtével sokan adakoznak. Beteg, hátrányos helyzetben élő gyerekeknek, idős, szegény rászorulóknak sokan segítenek, adományoznak.

De mi is az adomány?

Fontos megkülönböztetni, hogy a sokszor szinonimaként használt adomány és támogatás két eltérő fogalom. Egyszerűsítve elmondható, hogy a támogatás egy tágabb kategória, az adomány ennek egy része: olyan támogatás, ami adománynak minősül.

Az adomány fogalmát három jogszabály is meghatározza:

Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvényben adomány:

„a civil szervezetnek, létesítő okiratban rögzített céljaira, **ellenszolgáltatás nélkül juttatott eszköz, illetve nyújtott szolgáltatás**”

A civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről szóló 350/2011. (XII. 30.) számú kormányrendelet szerint adomány:

„Az **a pénzbeli vagy természetbeni juttatás**, amelyet az adományozó az adományozott civil szervezet alapcéljának, illetve közhasznú céljának elérésére **ellenszolgáltatás nélkül juttat...**”;

A társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (Tao tv.) 4. paragrafus 1/a) pontja szerint az adomány:

„a közhasznú szervezet részére törvényben meghatározott közhasznú tevékenysége támogatására, valamint az egyházi jogi személy részére törvényben meghatározott tevékenysége támogatására, továbbá a közérdekű kötelezettségvállalás céljára az adóévben **visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás, juttatás, térítés nélkül átadott eszköz** könyv szerinti értéke, térítés nélkül nyújtott szolgáltatás bekerülési értéke, feltéve hogy az nem jelent az e törvényben meghatározottakon túl vagyoni előnyt az adományozónak, az adományozó tagjának vagy részvényesének, vezető tisztségviselőjének, felügyelőbizottsága vagy igazgatósága tagjának, könyvvizsgálójának, illetve ezen személyek vagy a természetes személy tag vagy részvényes közeli hozzátartozójának azzal, hogy nem minősül vagyoni előnynek az adományozó nevére, tevékenységére történő utalás.

Láthatjuk, hogy adományozásról csak akkor beszélhetünk, ha az ajándékba adott pénzösszeg, érték, más segítség, támogatás önzetlen, mindenfajta ellenszolgáltatástól mentes. Az adományért cserébe ellenszolgáltatás nem adható - ajándék viszont igen, az adományozó nem juthat gazdasági vagy versenyelőnyhöz adománya révén.

A civilek (egyesület, alapítvány) korlátlan értékben fogadhatnak el az alapító okiratban megfogalmazott céljaikat és tevékenységeiket támogató hozzájárulást, adományt.

Az adomány lehet pénzbeli vagy tárgyi adomány (bútor, számítógép, jármű stb.) illetve szolgáltatás (pro bono felajánlott tanácsadás, képzés, ingyenes vizsgálat stb.). A legegyszerűbb adományozási forma a pénz.

Az adomány felhasználásáról alapesetben a szervezet dönt, de az adományozó is kikötheti az adomány célját.

A kedvezményezett köteles beszámolni az éves beszámolójában az adomány felhasználásáról és az is bevett dolog, hogy a támogatott tájékoztatja az adományozót arról, hogy milyen célra használta fel a pénzt vagy egyéb adományt.

Az adomány lehet egyszeri és lehet tartós.

Tartós adományozás: a civil szervezet és az adományozó által írásban kötött szerződés alapján nyújtott pénzbeli támogatás, ha a szerződésben az adományozó arra vállal kötelezettséget, hogy az adományt a szerződéskötés (szerződésmódosítás) évében és az azt követő legalább három évben, évente legalább egy alkalommal - azonos vagy növekvő összegben - ellenszolgáltatás nélkül adja, azzal, hogy nem számít ellenszolgáltatásnak, ha a közhasznú szervezet a közhasznú szolgáltatás nyújtása keretében utal az adományozó nevére, tevékenységére.

Kedvezmények

A társasági adó a **közhasznú civil szervezetnek** adott adományt ismeri el.

A Tao tv. 3. számú melléklet B) részének 17. pontja alapján a vállalkozási tevékenység érdekében felmerülő egyes költségnek, ráfordításnak minősül „az adóévben adomány jogcímen visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás, juttatás, térítés nélkül átadott eszköz könyv szerinti értéke, térítés nélkül nyújtott szolgáltatás bekerülési értéke, feltéve, hogy az adózó rendelkezik a közhasznú szervezet, az egyházi jogi személy, a közérdekű kötelezettségvállalás szervezője által az adóalap megállapítása céljából kiállított igazolással, amely tartalmazza a kiállító és az adózó megnevezését, székhelyét, adószámát, az adomány összegét és a támogatott célt.”

A TAO tv. 7. § (1) bek. z) pontja alapján csökkenti az adózás előtti eredményt a közhasznú szervezet – a közhasznú szervezettel kötött adományozási szerződés keretében, a Civil törvény szerinti – közhasznú tevékenység támogatására, a Magyar Kármentő Alapnak, a Nemzeti Kulturális Alapnak, továbbá a mezőgazdasági termelést érintő időjárás és más természeti kockázatok kezeléséről szóló 2011. évi CLXVIII. törvény 7. § (1) bekezdése szerinti mezőgazdasági kockázatkezelési pénzeszköz (a továbbiakban: Kárenyhítési Alap) javára önkéntesen, nem jogszabályi kötelezés alapján vagy a felsőoktatási intézménynek (fenntartójának) felsőoktatási támogatási megállapodás keretében az adóévben visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás, juttatás, térítés nélkül átadott eszköz könyv szerinti értékének, térítés nélkül nyújtott szolgáltatás bekerülési értékének, valamint a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvány részére az adóévben alapítói vagy csatlakozói vagyonrendelés keretében, továbbá a közhasznú tevékenysége támogatására visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás, juttatás, térítés nélkül átadott eszköz könyv szerinti értékének, térítés nélkül nyújtott szolgáltatás bekerülési értékének

- 20 százaléka - tartós adományozási szerződés keretében 40 százaléka - a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvány kivételével közhasznú szervezet,
- 50 százaléka a Magyar Kármentő Alap, a Nemzeti Kulturális Alap, továbbá a Kárenyhítési alap,
- 300 százaléka közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványi vagy egyházi fenntartásban lévő egyetem, illetve annak fenntartója felsőoktatási támogatási megállapodás alapján történő,
- 20 százaléka - alapítói vagy csatlakozói vagyonrendelés esetén 40 százaléka - közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvány,
- 50 százaléka felsőoktatási intézmény felsőoktatási támogatási megállapodás alapján történő támogatása esetén,

de együttesen legfeljebb az adózás előtti eredmény összege.

A fentiek alapján látható, hogy a közhasznú szervezetek támogatása esetén kizárólag a megjelölt jogszabályban definiált közhasznú tevékenység támogatása áll fenn az adóalap csökkentésének a lehetősége. Az idézett támogatások közül nem csak egy-egy nyújtható, hanem egyszerre akár mind is, viszont figyelni kell arra, hogy az összes említett juttatás együttesen nem szabad, hogy meghaladja az adózás előtti eredmény összegét.

A TAO tv. 7. § (7) bekezdése alapján az adózó akkor csökkentheti az adózás előtti eredményt, ha rendelkezik a támogatott szervezetek által az adóalap megállapítása céljából kiállított igazolással (adományigazolás).

Mit tartalmazzon az igazolás?

Az igazolás tartalmazza a kiállító (adományozott) és az adózó (adományozó) megnevezését, székhelyét, adószámát, a támogatás, juttatás összegét, célját, és az igazolás kiállításának célját, valamint a jogszabályi hivatkozást. Ehhez nincs konkrét előírás, de például megfogalmazhatjuk az igazolás ezen részét a következők szerint is: „Jelen igazolás a társasági adóról és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 7.§ (1) bekezdés z) pontja alapján az adózás előtti eredmény csökkentése céljából került kiállításra.”

Az igazolást a támogatás-nyújtás időpontjában, de legkésőbb az adóév végéig kell a támogató rendelkezésére bocsátani. Az igazolást két példányban kell kiállítani: az eredeti példány az adományozóé, a másodpéldány pedig a civil szervezeté marad.

Fontos tudni, hogy közhasznú szervezet számára nyújtott juttatás sem minősül adománynak, ha azt a törvényben meghatározott közhasznú tevékenységén kívüli célból adják, továbbá az adományozó gazdasági társaság, vagy annak tagja, vezető tisztségviselője nem szerezhethet vagyoni előnyt az adományozásból.

Nem közhasznú szervezetnek adható-e adomány?

Amennyiben az adott, támogatott szervezet civil szervezet nem rendelkezik közhasznú besorolással, akkor is fogadhat juttatást. Ezt adománynak nem minősülő támogatásnak nevezzük. Ez esetben a civil szervezet adókedvezményt nem tud érvényesíteni, de ráfordításként, lentebb olvasható feltételek szerint el tudja számolni a juttatás értékét.

A támogató/adományozó gazdasági társaság a Tao. törvény 3. számú mell. „A” fejezet 13. pontja szerint akkor nem kell megnövelni az adózó – például egy cég támogató – adózás előtti eredményét, az általa az adóévben nem adomány céljából nyújtott támogatás (pénz, eszköz, szolgáltatás, átvállalt kötelezettség) adóévi ráfordításként elszámolt összegével, ha

- a juttatás nem külföldi személy (pl. alapítvány, egyesület - és nem civil társaság, mert az nem jogi személy) részére történik, és

- a támogatott nyilatkozik, hogy a juttatás adóévében az eredménye a juttatás nélkül sem lesz negatív és ezt a nyilatkozatot igazolja a beszámolójának elkészítése után. Ha a nyilatkozat nem kerül kiadásra, akkor az adomány az adományozónál növeli a társasági adó alapját.

Tehát itt is szükséges a támogatott civil szervezet által kiállított nyilatkozat, melyben a civil szervezet igazolja, hogy az adományt az adóévben bevételként elszámolta, eredménye e támogatás nélkül sem negatív, továbbá az e bevételre jutó társasági adót – amennyiben társasági adó fizetési kötelezettsége van - megfizeti. Ezt a nyilatkozatot a társasági adóbevallás elkészítését követően újabb nyilatkozattal, a tény adatok alapján igazolja a civil szervezet.

Amennyiben a civil szervezet kizárólag alapcél szerinti tevékenységet végez, úgy fenti nyilatkozatot teljesítettnek kell tekinteni, amennyiben a szervezet arról nyilatkozik, hogy a juttatás adóévében vállalkozási tevékenységet nem végzett.

Tehát figyeljünk oda, hogy a támogatónak összesen két nyilatkozatra van szüksége, hogy a költségek között el tudja számolni a támogatást:

- előzetes nyilatkozat: miszerint a támogatásban részesülőnek várhatóan „a juttatás adóévében az eredménye a juttatás következtében elszámolt bevétel nélkül számítva nem lesz negatív
- utólagos nyilatkozat: juttatásban részesülő a korábbi nyilatkozatát megerősíti, az ott leírtakat „a beszámoló elkészítését követően nyilatkozat útján igazol”-ja.

Erről is érdemes szerződést kötni, melyben a támogató és támogatott civil szervezet megállapodnak abban, hogy a támogató milyen formában, milyen összegben, milyen gyakorisággal, esetleg milyen célra adja a vissza nem térítendő támogatást.

Kizárólag a társasági adóalany adományozókat illeti meg ez a kedvezmény, tehát ha magánszemély, ha egyéni vállalkozó az adományozó, a támogató az általuk adott adomány, támogatás összege után nem vehetnek igénybe adókedvezményt.

Adománygyűjtés szabályai

Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény V. fejezet 9. alcíme rendelkezik részben adománygyűjtésről:

- Civil szervezet javára adománygyűjtő tevékenység folytatható.
- A civil szervezet nevében vagy javára történő adománygyűjtés nem járhat az adományozók, illetve más személyek zavarásával, a személyhez fűződő jogok és az emberi méltóság sérelmével.
- A civil szervezet nevében vagy javára történő adománygyűjtés csak a civil szervezet írásbeli meghatalmazása alapján végezhető.
- A civil szervezet részére juttatott adományokat az adományozó nyilvántartásába beállított könyv szerinti, ennek hiányában a szokásos piaci áron kell nyilvántartásba venni.

A civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről szóló **350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet** rendelkezései további szabályokat állapítanak meg az adománygyűjtés mikéntjéről:

- Az adományozás önkéntes, az adománygyűjtés nem járhat mások zavarásával. Zavarásnak minősül különösen az adományozásra való felhívással megkeresett személy kifejezett elutasítása ellenére történő ismételt megkeresése.
- Az adományozott köteles tájékoztatni az adományozót az adománygyűjtés pontos céljáról, és ha az adományozó kiléte ismert, akkor őt az adomány felhasználásáról.
- Az adományozott szervezetnek be kell számolnia az adományok felhasználásáról, honlapján, facebook oldalán, hírlevélben, ha rendelkezik ilyennel, vagy más módon (nyilvánosság, átláthatóság így tud teljesülni). Amennyiben az adományozó külön kéri pl. közvetlen tájékoztatást kér, pl. e-mail cím megadásával akkor tájékoztatni kell az adományozót az adománya hasznosulásáról.

Nem minősül adománynak:

- a közérdekű önkéntes munka keretében végzett tevékenység,
- a középiskolai közösségi szolgálat keretében végzett tevékenység (érettségi bizonyítvány átvételéhez között 50 órás kötelező közösségi munkában végzett gyakorlat)

- egészségügyről szóló törvény alapján adományozott szerv, szövet.
- Az adományozott adományszervezőt, illetve adománygyűjtőt meghatalmazhat adománygyűjtő tevékenység folytatásával. Az adományszervező más szervezet meghatalmazásából végzett adománygyűjtő tevékenységre további adományszervezőnek meghatalmazást nem adhat.
- Az adománygyűjtő a személyazonossága egyidejű igazolása mellett az alábbiakkal igazolja jogosultságát: adományozott vagy adományszervező által az adománygyűjtőnek adott meghatalmazással, valamint az adományozott vagy adományszervező adatait tartalmazó, törvényszéki nyilvántartásból származó, hiteles kivonat, illetve elektronikus kivonat vagy annak másolata.
- Adományért ellenszolgáltatás nem nyújtható, de nem minősül ellenszolgáltatásnak az adományozónak adott dolog, vagy szolgáltatás, amelynek értéke nem haladja meg az adományozott összeget.
- Magáningatlanban adománygyűjtés csak az ingatlan használójának előzetes hozzájárulásával végezhető. (lakás, a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet székhelye, telephelye, egyéb helyiségei, az egyéni vállalkozó használatában álló helyiség, továbbá az ezekhez tartozó bekerített hely.)

Internetes, telefonos adománygyűjtés:

Az adományszervezés, adománygyűjtés interneten és telefonos adománygyűjtő számokon keresztül is megvalósítható. Az ilyen tevékenység során is szükséges biztosítani, hogy az adományozott szervezet és az adományszervező azonosítható legyen. Az azonosítás során legalább az adományozott és az adományszervező nevét, székhelyét, valamint - amennyiben ezekkel rendelkezik - telefonos elérhetőségét és webcímét kell megjelölni.

Gyűjtőláda használata:

Pénzbeli, illetve természetbeni adománygyűjtés gyűjtőláda útján is történhet. Az adománygyűjtés célját szolgáló gyűjtőláda zárt, oly módon, hogy az adomány elhelyezhető benne, ugyanakkor az elhelyezett készpénz vagy más adomány felnyitás nélkül nem vehető ki. A gyűjtőládán fel van tüntetve az adománygyűjtő szervezet neve, elérhetősége.

A gyűjtőláda felnyitásakor az adománygyűjtő szervezet erre feljogosított legalább kettő képviselője jelen van. A felnyitáskor a képviselők jegyzőkönyvet vesznek fel a gyűjtőláda állapotáról, az abban talált adomány mennyiségéről (címkék szerint vagy leltár szerint), ezt követően gondoskodnak az adományozott szervezet könyveibe történő bejegyzéséről.

Természetbeni adomány gyűjtésére szolgáló, nehezen mozgatható gyűjtőláda esetén a leltárat a gyűjtő szervezet székhelyén vagy telephelyén is fel lehet venni.

A szponzoráció

Ennek a fogalomnak a tartalmát sem a civil szervezetekkel kapcsolatos jogszabály, sem az adó és számviteli előírások nem határozzák meg. Valójában egy kettős ügyletről beszélünk. Az ügyletben van támogatás is, de üzleti tartalommal is bír. Azt mondhatjuk a szponzor az üzleti alapú támogató.

A szponzorációs megállapodás egy üzleti megállapodás, a szponzoráló reklám, marketing céljainak megvalósulása érdekében jött létre, és ezzel egyidejűleg szolgálja a másik fél támogatását is. Azonban nem tekinthető a civil szervezetek számára adott adománynak vagy támogatásnak, miután van ellentételezés, hiszen a „támogatott” bemutatja a szponzoráló termékét, szolgáltatását, azaz reklámozza a szponzort.

Akkor is így tekintjük, amennyiben a szponzoráció keretében a támogató nem pénzt, hanem egyéb anyagi javakat és/vagy szolgáltatást ad a támogatottnak.

A szponzorált civil szervezet együttműködési lehetőséget is adhat a szponzorálónak, annak érdekében, hogy a szponzoráló számára bemutatási lehetőséget jelentsen, az ő nevével.

A civil szervezet ebben az esetben vállalkozás típusú szolgáltatást nyújt, a kapott bevétel számára vállalkozási bevétel. A szolgáltatásról számlát kell kiállítani, amennyiben a civil szervezet áfa alany, akkor a szolgáltatásra áfa-t is kell felszámítani. Ekkor a szolgáltatáshoz igénybe vett kiadásokban felmerült előzetesen felszámított áfa le is vonható. A szponzoráló a kapott számlát igénybe vett szolgáltatásként számolja el.

Láthatjuk, hogy a két elszámolást együttesen kell vizsgálni. Amennyiben az, aki a pénzt adja, az ellentételezést vár el, ehhez kapcsolódóan számlát is szükségesnek ítéli, akkor látható, hogy a pénz nyújtója nem tisztán adományt szeretne adni a civil szervezetnek. Ebben az esetben a civil szervezetnél vállalkozási tevékenységnek minősül az adott gazdasági esemény.

Nem szponzoráció, és nem is vállalkozás, bár könnyen azonosnak tekinthető, amikor a vállalkozás úgy hirdeti termékét, hogy pl. minden 10. termék megvásárlása esetén annak bevételéből egy adott összeggel egy megnevezett civil szervezetet fog támogatni.

Itt valódi ellentételezés nélküli támogatásnak minősül. Nem maga a támogatott ad ellenszolgáltatást a támogatónak, hanem a termék megvásárlója az, aki támogatja az adott civil szervezetet az adott vállalkozáson keresztül.

Ez nem vállalkozás a civil szervezet részéről, és a támogató vállalkozás sem költségként számolja el az átadott összeget, hanem ráfordításként. Nem is készül számla a támogatott részéről, számára ez egy egyéb bevétel, mint kapott támogatás.

Adomány vagy támogatás

Sokszor felmerül a kérdés, van-e különbség, és ha igen mi a támogatás és az adomány között. Pontos tartalmi értelmezés nincs, mind a számvitelben és mind az adózásban egyedi meghatározások kapcsolódnak hozzájuk. Ettől függetlenül ezekben is és a mindennapi szóhasználatban is gyakran azonosan, egymás szinonimájaként kezelik őket.

Példák:

ad. 1. idézet a társasági adó törvényből:

Tao tv. 4. § 1/a.: „adomány: a közhasznú szervezet részére törvényben meghatározott közhasznú tevékenysége támogatására, valamint az egyházi jogi személy részére törvényben meghatározott tevékenysége támogatására, továbbá a közérdekű kötelezettségvállalás céljára az adóévben visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás, juttatás, térítés nélkül átadott eszköz könyv szerinti értéke, térítés nélkül nyújtott szolgáltatás bekerülési értéke, feltéve hogy az nem jelent az e törvényben meghatározottakon túl vagyoni előnyt az adományozónak, az adományozó tagjának vagy részvényesének, vezető tisztségviselőjének, felügyelőbizottsága vagy igazgatósága tagjának, könyvvizsgálójának, illetve ezen személyek vagy a természetes személy tag vagy részvényes közeli hozzátartozójának azzal, hogy nem minősül vagyoni előnynek az adományozó nevére, tevékenységére történő utalás.”

ad.2. idézet a Civil törvényből:

Civil törvény 2. §. 27.: „tartós adományozás: a civil szervezet és az adományozó által írásban kötött szerződés alapján nyújtott pénzbeli támogatás, ha a szerződésben az adományozó arra vállal kötelezettséget, hogy az adományt a szerződéskötés (szerződésmódosítás) évében és az azt követő legalább három évben, évente legalább egy alkalommal – azonos vagy növekvő összegben – ellenszolgáltatás nélkül adja, azzal, hogy nem számít ellenszolgáltatásnak, ha a

közhasznú szervezet a közhasznú szolgáltatás nyújtása keretében utal az adományozó nevére, tevékenységére”

Egy lehetőség a két fogalom elhatárolására:

- a támogatást általában valamilyen pályázaton vagy egyedi döntés alapján nyeri el a szervezet, valamilyen meghatározott célra, és elszámolási kötelezettség kapcsolódik hozzá. Nem megfelelő elszámolás esetén pedig visszafizetési kötelezettség terheli a szervezetet.
- az adománnyal szabadon rendelkezhet a szervezet, konkrét elszámolási kötelezettség nem kapcsolódik hozzá. NEA normatív támogatási lehetőség kapcsolódik az adományokhoz (Civil törvény 2.§ 8a), ezért fontos ezeket külön kezelni, bemutatni és beszámolni a felhasználásukról.

A támogatás lehet visszatérítendő vagy vissza nem térítendő. Ez utóbbi inkább kamatmentes kölcsönnek tekinthető. Az adományok esetén nem értelmezhető, hogy azt úgy adja az adományozó, hogy bizonyos ok bekövetkeztekor vagy elmaradásakor vissza kívánná kérni.